

—Taama— ladabuw n'a kitiw

bamanankan

بامبارا

شركاء التنفيذ :

المحتوى الإسلامى

رواد التراجم

بيان الإسلام

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص

Tel : +966 50 244 7000

info@islamiccontent.org

Riyadh 13245-2836

www.islamiccontent.org

Taama ladabuw n'a kitiw

Tanu be Ala ye duniya bee tigi, seli ni kisi b'an ka Nabijuman Mamadu kan, an'a somogow n'a djeogonw bee.

O temenen ko:

**Nin ye ciseben lasurunya
ye taama ladabuw n'a kitiw
kan, an y'an jija ka taama
den mago fanba jefa a kono**

An be Ala deli a ka baara n ke Ala kama baara ye, wa a ka silame bee nafa n'a ye.

**Silameya konofenw labarali
faragongan kanw na o donnibaa kulu.**

A folo: Taama ladabuw

A kan ka ni mogo min be taa hiji taama la wali o jogonna kabini batow la a k'a mogo don nataw la :

1

Ka penatalidelili ke Ala fe wilituma la, ani yelenkafe suguya la, ani taamajogon, ani sira sugandili la n'a siraw ka ca, a be a donbaga sebaw fana hakilila jini,

n ka min ye hiji ni umura ye, olu fila koni ye here de ye sika te min na, wa penatalidelili kecogo :i be jo fila seli o kofe i be Ala deli i n'a fo a minena kira la cogo min na neema ni kisi b'a ye.

2

A be diyagoya hijiden ni umuraden kan a k'a ka hiji wali umura kɛrɛnkɛrɛn Ala kelen ye, k'a gɛrɛ a la,

a k'a yɔrɔmajayan a kana a kɛ duniya kama wali waso wali
tɔgɔ nini walima yɛrɛ yira ni jɔyɔrɔ kama, ka d'a kan o bɛ kɛ
sababu ye k'a ka baara cɛn wali k'a minɛbaliya.

Alakɔrɔtalen ko:

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهٖ
فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَّالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖ أَحَدًا﴾

{A fu ye ko ne y'aw nɔgɔnna mɔgɔ de ye wahayu jiginna
min kan, aw k'a dɔn k'aw ma ye māsà kelen de ye ni
mɔgɔ min bɛ a tigi bɛnɔgɔnya nàta o ka baara puman kɛ
a kana fɛn foyi bàto ka fàra a tigi kan} [Farawo kɔnɔ dunkew
kofo suran :110]

A nana hadisa bawa la :

«أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشُّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشُرَكَهُ».

(Ne ye dipɛnɔgɔnw bɛɛ la kaarilen de ye ka bɔ kafoli
ma, ni min ye baara kɛ ka ne ni fɛn wɛrɛ jɛ dɔrɔn n b'a
to o fɛn n bolo).⁽¹⁾

(1) Musilimu y'a māfile, (2985) jàte la.

3

A pininen hiji ni umraden fe a k'a ka umura ni hiji kitiw jɛdɔn, ani taama kitiw ka kɔn taali jɛ, walisa a kana diyagoyafen dɔ to yen wali ka bin Haramu ko dɔ kɔnɔ,

Ala kira ko seli ni kisi b'a ye:

«مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ».

<< ni Ala ye herɛ nàta ni mɔgɔ min ye a b'o la faamuya diine la >>.⁽²⁾

4

A ka kan hiji den ni umuraden kan a ka wari halalalen sukandi a ka umura ni hiji kama;

ka d'a kan ala ye puman de ye a tɛ foyi mine ni fɛnpuman tɛ; wa Haramunàfɔlo fana ye duwawu jaabibaliya sababu ye.

5

Tubi ka bɔ jurumuɓ bɛɛ la ani kojuguɓ, ni mɔgɔw ka hake min bɛ i kana k'o lasegin k'i lajɛya,

o kɛra: dambe ye wali nàfɔlo walima fɛn wɛrɛw.

6

A kànunen do taama kɛla ye a k'a ka sarankana sɛbɛn,

a taw ni wali fɛnw k'a faranfasiya ; ala kira ko seli ni kisi b'a ye

«مَا حَقَّ امْرِي مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ بَيْتٌ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ»

<< a man ka silame ye ni fɛn dɔ b'a bolo ka sarankana kɛ a la a ka su fila si fo k'a sɔrɔ a y'a sɛbɛn ka bila yen>>⁽³⁾

A bɛ mɔgɔ kɛ seere ye, a b'a ka jùruw sara, a bɛ kàlifaw segin a tìgiw ma wali k'u diɓɛ pini a toli la.

(2) Bukari y'a màfile, jàte (2738) la, ani Musilimu (1627) jàte la.

(3) Abu dawuda y'a màfile, (4833) jàte hake la.

(5) Tɔbarani y'a màfile, (823) jàte la.

8

A kànnunen do taama kɛla ye a k'a somogow kanbenda, an'a masurunnaw,

an'a siginogonw, an'a teriw, Ala kira ko seli ni kisi b'a ye:

«مَنْ أَرَادَ أَنْ يُسَافِرَ فَلْيَقُلْ لِمَنْ يُخَلِّفُ: أَسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهَ الَّذِي لَا يُضِيعُ وَدَائِعَهُ»

<< ni min y'a lapini k'a be ta taama la a k'a fo a ko mogow ye : n ye i kalifa ala la o mun te kalifa yebebe >> ⁽⁶⁾

Wa kira tun kera seli ni kisi b'a ye a b'a ka sahabaw bilasira n'u do bena ta taama la a b'a fo:

«أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ دِينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ»

<< n y'i ka diine kalifa ala la an'i ka dannaya fen an'i ka baaraw laban>> ⁽⁷⁾,

Wa kira tun kera a b'a fo mogow ye mun mana a pini a fe ko k'a ladi ka bini taama denw na :

«زَوَّدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى، وَغَفَرَ ذَنْبَكَ، وَيَسَّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ»

<< Ala k'i ka sira fana ke alapesiranye ye, k'i jùrùmuw yafa, ka here nogoya i ye i ma na ke yoro wo yoro >> ⁽⁸⁾

Wa cedo nana kira ma seli ni kisi b'a ye A be fe ka taa taama la a ko kira ma n ladi,

(6) Ahamadu y'a mafiye a ka semelan kono (4524) jate hake la.

(7) Tirimizi y'a mafiye (3444) jate hake la.

(8) Ahamadu y'a mafiye a ka semelan kono (9724) jate hake la.

kira ko :

«أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالتَّكْبِيرِ عَلَى كُلِّ شَرِّفٍ» فَلَمَّا مَضَى قَالَ: «اللَّهُمَّ ارْزُوقْهُ الْأَرْضَ، وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ».

<<N' b'i ma ni Alapesiranye ye ani Ala bonya foli tintin bee kan>>, a kelen k'a ko don kira ko :<<Alah dugukolo kolo a ye, wa i ka taama mogoya a ma>>⁽⁹⁾.

9

Taama kela kana talan ni folifen ni wulu t'a bolo;

abi hureyirata ka hadisa kama Ala dijena a ma a y'a mine kira la neema ni kisi b'a ye kira ko:

«لَا تَصْحَبُ الْمَلَائِكَةَ رُفْقَةً فِيهَا كَلْبٌ وَلَا جَرَسٌ».

<< melekew te tugu mogow ko wulu ni talan be minnu bolo>>⁽¹⁰⁾.

(9) Musilimu y'a mafi, (2113) jate la.

(10) Bukari y'a mafi, jate (2593) la, ani Musilimu (2770) jate la.

10

N'a ya lapini ka taama n'a muso dɔ ye n'a y'a sɔrɔ muso caman bɛ a bolo a bɛ kalata kɛ u ni jɔgɔncɛ n'a bɛnna muso min ma o bɛ taa a nɔfɛ;

ayisa ka hadisa kama Ala dipɛna a ma a ko :

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَفْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ، فَأَيُّهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ».

<< Kira tun kɛra nɛɛma ni kisi b'a ye n'a b'a fɛ ka taa taama la a bɛ kalata kɛ a musow ni jɔgɔncɛ ni min niyɔrɔ donna a la a bɛ taa n'o ye>>⁽¹¹⁾.

11

A kànnunen do a ka bɔ alamisadon tile daminɛ la n'o nɔgɔyara a ma;

alakira ka baara kama Ala ka seli ni kisi b'a ye. Maaliki den Kaabu ko ala dipɛna a ma:

«لَقَلَّمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ إِذَا خَرَجَ فِي سَفَرٍ إِلَّا يَوْمَ الْحُمَيْسِ».

<< A ka dɔgɔn ko kira ka bɔ Ala ka seli ni kisi b'a ye taama kama don wɛrɛ la fo alamisadon>>⁽¹²⁾.

12

A kànnunen do a ka dukɔnɔna bɔli duwawu fɔ a bɔ tuma la a kɛra taama kama wala o tàna,

a b'a fɔ a bɔ tuma:

(11) Bukari y'a màfile, (2949) jàtɛ la.

(12) Abu dawuda y'a màfile, (5094) jàtɛ hake la.

«بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضَلَّ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزِلَّ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ».

<< Ala tɔgɔ la, n semelen a la, wa se tɛ jɔn ye dabali tɛ foyi ye fo Ala, Ala n bɛ tanga pini i fɛ ka bɔ n filili ma wali ka dɔ lafili, ani binni jùrùmuko kɔnɔ wali ka bila a la, wali ka dɔ tɔɔn wali dɔ ka n tɔɔn, wali dɔ ka kodɔnbaliya jɛsin n ma wali n k'a jɛsin dɔ ma>>⁽¹³⁾.

13

A kànnunen do a ka taama duwawu fɔ, n'a yelɛla a ka yelɛnkanfɛn kan,

wali a ka mobili kɔnɔ, wali, pankulu walima o jɔgɔnna yelɛnkafɛw, a b'a fɔ :

«اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ يَقُولُ: {سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ} [الزخرف: ١٤] اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا السَّفَرَ، وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ، وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ..»⁽¹⁷⁾.

<< Ala ka bon, Ala ka bon, Ala ka bon, o kɔfɛ a bɛ a fɔ : {sanuya bɛ mɔsa ye min ye nin yelɛnkafɛ n kolo an ye k'a sɔrɔ an fanka tun tɛsɛ a la, an bɛ segin an ma Ala de ma} [masiri kofɔ suran 14] Ala an bɛ i deli an ka ni taama n na puman ni ala jɛsiranye la, ani i dijɛbaaraw, ala an kan nin taama n nɔgɔya an ye, wa i k'a sira surunya an bolo, Ala e de ye taama jɔgɔn ye an ka taama la, ani an kɔ latanga бага, Ala an bɛ tanga pini i fɛ ka bɔ taama geleyaw ma⁽¹⁴⁾ a ni yekofila⁽¹⁵⁾, ani yeɛma ko jugu⁽¹⁶⁾ nãfɔlo ni somɔgɔw la..>>⁽¹⁷⁾.

(13) Taama geleyaw : ko gɛlɛn taama kɔnɔ. Kuma kenemaw Faranfasiya gafe (4\284).

(14) Ye cogo jugu ni funu. Kuma kenemaw Faranfasiya gafe (4\284).

(15) (Yeɛma): o ye sɛgini de ye.

Kuma kenemaw Faranfasiya gafe (4\284).

(16) Ahamadu y'a mɔfile a ka semelan kɔnɔ (6374) jàtɛ hake la.

(17) Bukari y'a mɔfile, (2998) jàtɛ la.

14

**A kànunnen do a ka na taama
a kelen ni taamaɓɓɓon t'a la ;**

Alakira ka kuma ka ma:

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْيَةِ مَا أَعْلَمُ مَا سَارَ رَاكِبٌ بِلَيْلٍ وَحْدَهُ».

**<< Ni mɓɓɓon tun b'a dɓn min be
kelena taama la i n'a fɓ ne b'a
dɓn cogo min yelenkanbaa tun
te taama sufe a kelen>>.**⁽¹⁸⁾

(18) Abu dawuda y'a mafi, (2608) jate hake la.

“

15

**Taamadenw be dɔ ke u ka
ɲemɔgo ye ;**

walisa o k'u fara ɲogon kan, o be ben sàbàti, o
be fanga dɔ ù ka lapini la,

Ala kira ko ala ka seli ni kisi b'a ye :

«إِذَا خَرَجَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ».

**<< Ni mɔgo saba bɔra taama
kama u ka mɔgo kelen ke ú
ɲemɔgo ye>>⁽¹⁹⁾.**

”

(19) Ahamadu y'a màfile a ka semelan kono (17736) jàte hake la.

16

**A k'a jija ka kow ke Ala ye min
diyagoya a kan puman kow la wa k'a
yɔrɔmajayan ka bɔ haramu kow la
wa a ka jogopumanya k'a taalan ye,**

a be mɔgo deme min mɔgo be deme la, a be mɔgo ladɔnniya
min mɔgo be dɔnniya la, a ka ke funesiri ye a ka nafolo la, a b'o
don a kunko n'a balimaw kunko la a ni u makow.

17

**A ka kan a ka nafolo caman t'a bolo a
ni a mɔgoɓa fɛnw taama kama,**

k'a d'a kan ko dɔ be se k'a sɔrɔ taama kɔnɔ min be kow yeleva.

18

**A ka kan a k'a ke pɛda labilalen ye,
dusukun puman,**

min cesirilen ka nisɔndiya don a taamaɓɔgɔnw fari la;
walasa a ka ke teri puman ye.

19

**A ka kan a ka sabali a taamaɓɓoɓɓo ka
kaanageleyaw koro ani fankɓɓoɓɓo
hakilina la,**

a k'a lateme ko puman, walisa a gasi sigilen ka ke u bolo, a bonyalen ka to u yoro.

20

**A kànnunen do taama denw ye n'u jìgìna
dugu do la u ka ke ɓoɓɓo fe,**

Ala kira ka sahabaw dow tun kera ala ka seli ni kisi b'a ye n'u jìgìna dugu kono u be fara fara bolonw ni kinw ni ɓoɓɓo ce,

Ala kira ko neema ni kisi b'a ye :

«إِنَّ تَفَرُّقَكُمْ فِي الشَّعَابِ وَالْأُودِيَةِ إِنَّمَا ذَلِكُمْ مِنَ الشَّيْطَانِ»

**<< A ka fara farali bolonw ni kinw ni ɓoɓɓo
ce o bora sitane de la >>⁽²⁰⁾,**

U tun kera o kofe u bee be farapogokan fo hali n'i ye finikelen fensen o b'u bo.

21

**A kànnunen do n'a jìgìna yoro do la
taama sira fe wali ko yere jìgì yorow
la a ka nin duwawu n fo min sàbàtira
kira la neema ni kisi b'a ye :**

(20) Musilimu y'a mafi, (2708) jate la.

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ»؛

<< N be tanga pini Ala fe n'a ka kumakan dafalenw ye
ka bo a ka danfen juguw tooo ma>>⁽²¹⁾;

I k'a don n'a y'o fo fen t'a tooo fa ka bo o jigin yorow la.

22

**A kanunnen do a ka Ala boyan kumakan
fo tintinw kan wa ka Ala sanuya kumakan
fo dinkemayorow la a ni jigi jigin, jabiri ko
Ala dipena a ma :**

"an tun kera nan yelela an be Ala
korota kumase kalan, wa nan
jiginna an b'a sanuyamada"⁽²²⁾,

Wa u kana u kan korota
ni ala korotalen kumakan
ye kosebe , Ala kira ko
seli ni kisi b'a :

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْجِعُوا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُم لَا تَدْعُونَ أَصَمًّا وَلَا غَائِبًا إِنَّهُ مَعَكُمْ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ».

<< hee aw mogow a ye nogoya ke aw yere kan ; aw k'a
don aw te ka tulogeren wali yorajanfen weele, a y'a don a
b'aw nefe, menni kela do a ka surun aw la fana >>⁽²³⁾.

23

**A kanunen do a ka taama ke su felaw fe
kerenkerennenya la a damine; ala kira
ka kumakan kama seli ni kisi b'a ye :**

«عَلَيْكُمْ بِالذُّبَّةِ؛ فَإِنَّ الْأَرْضَ تُطَوَّى بِاللَّيْلِ».

<< N be aw ma ni bo joona ye; ka d'a kan dugukolo
be kolo o tuma la>>⁽²⁴⁾.

(21) Bukari y'a mafi, (2994) jate la.

(22) Bukari y'a mafi, (2993) jate la.

(23) Abu dawuda y'a mafi, (2571) jate hake la.

(24) Ahamadu y'a mafi a ka semelan konn (10771) jate hake la.

24

A kànnen do a ka duwawu caya taama sira fɛ ;

alakira ka kuma kama Ala ka seli ni kisi b'a ye:

«ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ،
وَدَعْوَةُ الْمَسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ».

**<< duwawu saba be
yen olu tɛ bin : mɔgo
tɔɔɔnen ka duwawu,
taama den ka
duwawu, bankebaa
ka duwawu a den
ye>> ⁽²⁵⁾.**

(25) Bazar y'a mǎfile a ka semelan kɔno (10068) jàte hake la.

A filanan : sanuya taama sira fɛ

A ka kan taama den k'a màko don sanuya la,

a be seliji tà ka bɔ nɔkɔ fitinin na, a b'a ko ka bɔ janaba nɔkɔ la.

N'a ma ji sɔrɔ,

walima ji min b'a bolo o ka dɔkɔn a màko be se a ma dumuni ni jimin kaman, a be selibukuri ta ⁽²⁶⁾

Selibukuri tàcogo :

a be dugukolo gosi n'a tike fila ye a b'o susa a pɛda n'a tikekala fila la.

Wa selibukurita sanuya ye waatinin ko de ye,

n'a ye ji sɔrɔ tuma wo tuma o y'a tijenen ye ji la baarali be diyagoya, n'a ye selibukuri ta janaba kama o kɔfɛ a ye ji sɔrɔ a be diyagoya a k'a ko ka bɔ janaba la,

n'a ye selibukuri ta ka bɔ banakɔtaa la o kɔfɛ a ye ji sɔrɔ a be diyagoya a kan ka seliji ta. A be hadisa la :

«الصَّعِيدُ الطَّيِّبُ وَضُوءُ الْمُسْلِمِ وَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ عَشْرَ سِنِينَ، فَإِذَا وَجَدَ الْمَاءَ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ، وَلْيُمْسِئْ بِشَرَّتِهِ».

<< bukuri sanuman ye silama ka selijitalan ye hali n'a ma ji sɔrɔ san tan n'a ye ji sɔrɔ a ka siran Ala jɛ k'a maka a fari la >> ⁽²⁷⁾.

Ka senmadongoloman fila susa o dɔgɔlen do kurana ni hadisa la,

wa suuna dɔnnibaaw bena a kan.

Walasa ka sùsali kɛ senmadongoloman saratidɔw de bɛ a la:

1.
Yaa b
senmadongol
omanfila wala
semadonfinim
an fila ka kɛ
jɛlen dɔgɔlen
ye.

2.
U fila ka don
sanuya kan.

3.
U fila ka
farida yɔrɔ
sutara.

4.

Sùsali ka kẹ nọkọ fitinin de la, a tẹ dàga i ka sùsali kẹ janaba nọkọ kan wala nọkọ min bẹ kòlì diyagoya.

5.

A ka kan sùsali ka kẹ tuma dantigelen ne kọnọ sariya ka sira kan n'o ye su kelen ni tile kelen ye sikibaa ye, **ani su saba n'a tile taamaden ye**, wa ni tuma dantigẹ kenẹman bẹ damine i ka sùsali fọlọ de la nọkọ dọ kọfẹ, a bẹ ban tumaren mugan ni naani sìgibaa ta, ani tumaren biwolonfila ni fila taamaden ye.

Sùsali bɛ cɛn ni ko sàba ye:

1. Ni ko y'i sɔrɔ min bɛ kòli diyagoya i na fɔ janaba,
sùsali bɛ cɛn o la fɪ k'i ko.

2. N'i y'a bɔ sùsali kɛlen kɔfɛ a kan.

3. N'a tuma kofɔlen dafara sariya la.

* * *

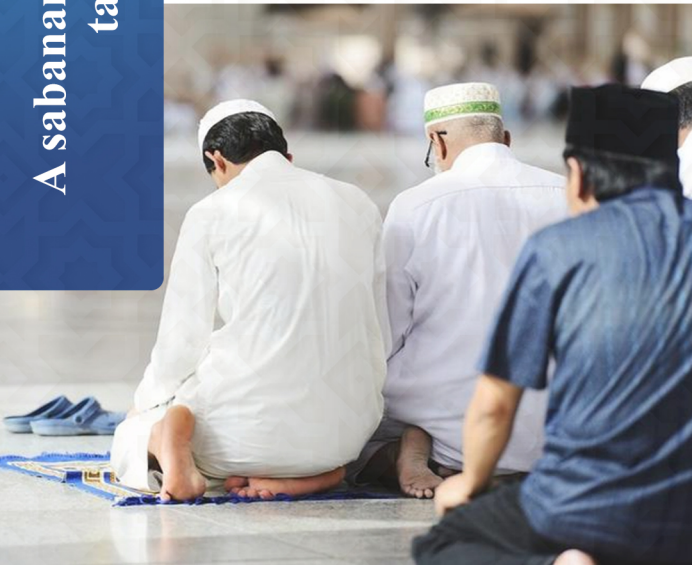
A sabanan : seli surunya kitiw taama sira la :

■ Seli surunyali ka fisa n'a dafali ye taamasira

kan n ka ni taamaden ye a ka joko naani seli
fiɛ foyi t'a ka seli la n ka a kɔni ye numan
fɔnkɔɔgɔya.

■ Taamaden bɛ seli surunya n'a bɔra a ka dugu soforo kuna ka sow tɛmɛ wali duguba,

wa nin ne ye dɔnnibaa jama taabolo ye.

**Wa n'a taamara seli waati donen kɔfɛ a bɛ sɛ
ka seli surunya;**

ka d'a kan a taamara yani a waati boli cɛ.

Wa mun ye

**selifana
ni lansara**

**tùguli ye
ɲogonna,**

wali fitiri ni safo, o ye suna de ye taamaden ye n'a màko jɔra a la,
ni taama golobara kosebɛ, o la a bɛ fɛn ke min bɛ ɲogoya a ma
kabini seli fila fàrɔli la ɲogon kan seli tuma ɲɛ wali a kɔfɛ.

N ka ni taamaden mago ma jo seli fàrålila joƴon kan a te a fàrapoƴkan,

i na fo a ka jiginyoro do la a te fe ka bo yen fo seli kura donen kofe, o la min ka fisa a ma o yoro la o de ye a ka na foyi farapoƴkan, ka d'a kan a mako tena jo o la, o de la kira neema ni kisi b'a ye a ma seli fila farapoƴkan tuma min na a jiginna mina a ka hiji laban na ; bawo a mako ma s'a ma.

Nka min ye yeremadon seli ye,

taamaden be o seli i na fo sikibaa, a be walaha seli a ni dugukilafe seli ani witiri o n'a joƴonna nafilew la fo n'a kera nafile min be da joƴon kan selifana ni fitiri ni safo seliw la sunna ye a k'olu to yen.

A dagalen do ka yeremadon seli ke yelenkafen kan taama waati la:

o kera pankurun ye wo wali mobili, walima kulu o n'a joƴonna taama fenw, nka min ye farida ye o koni la fo i ka jigin, wali fo n'i desera pewu.

Taamaden ka seli sikibaa kɔfɛ foyi tɛ o la,

a b'a ka seli dafa i na fɔ a ka alimami ta cogo, o kera k'a
ye seli bɛɛ de sɔrɔ wali dɔnni, wa hali n'a donna a nɔfɛ
tahiya laban kalan tuma de la yani salamu cɛ a b'a dafa,
wa nin de ye sawaba ye dɔnnibaaw ka kuma la.

A naaninan: sekini ladabuwa ka bo hiji ni umura la walima taama

**A ka kan a ka sekini teliya a ka na
me taama la kosebe ni mako te ;**

Alakira kuma kama Ala ka seli ni kisi b'a ye :

«السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَنَوْمَهُ، فَإِذَا قَضَىٰ هِمَّتَهُ
فَلْيَعَجِّلْ إِلَىٰ أَهْلِهِ».

<< Taama ye lajaba do de ye, a be aw
dolakelen bali a ja je dumuni ni ji ma, a ni
sunogo, ni aw dolakelen y'a nakun janabo
a k'a teliya ka segin ka taa a somogow
bara>> ⁽²⁸⁾.

**N'a y'a lapini ka sekin a ka dugu la a
be taama duwawu n kalan a yelentuma
a ka yelenkafen kan,**

a be nin fara a kan :

«أَيُّونَ تَأْتِيُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ».

<< anw ye seginbaa ye, tuubibaa, ani bato baa, ani tanu
baa an ma ye>> ⁽²⁹⁾.

(28) Bukari y'a mafi, jate (1797) la, ani Musilimu (1342) jate la.

(29) Bukari y'a mafi, (4116) jate la.

A kànunnen do a ka fòli ké a seginto ka bɔ taama la min sàbàtira ka bɔ kira yɔrɔ ala ka seli ni kisi b'a ye ko n'a y'a kɔsegin ka bɔ keledaga la wali hiji walima umura la, a bɛ Ala kɔrɔta kumakan fɔ n'a yeɛɛla tintinw kan sipe sába o kɔfɛ a bɛ a fɔ:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، أَيُّونَ، تَائِبُونَ، عَابِدُونَ، سَاجِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَرَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ».

<< ma yere te yen fo Ala a kelen do dipɛɛɔgɔn t'a la, mäsaya ni tanu bæe ye a ta ye w'a bɛ sɛ ko bæe la, anw ye sekinibaa ye an tubilen an bɛ Ala bàto an bɛ an ten turu a ye, an be an tìgi tànu, a ye a ka lahidu tiime, a ye a ka jɔn demɛ, a ye jamakuluw bæe kɛɛ a kelen>> ⁽³⁰⁾.

(30) Bukari y'a māfile, jàte (1797) la, ani Musilimu (1342) jàte la.

À kànnunen do n'a y'a ka dugu ye a k'a fɔ :

«آيْبُون تَائِبُون عَابِدُون لِرَبَّنَا حَامِدُون»

<<anw ye seginbaa ye, tuubibaa, ani bàto baa, ani tǎnu baa an ma ye >> ⁽³¹⁾

Wa a bɛ o taanikasegin fɔ a ka don a ka dugu kɔnɔ; kira ka Waleyali kama seli ni kisi b'a ye.

A kana don a somɔgɔw kan sufe ni taama kuntaala janya na kojugu ni màko tɛ, fɔ n'a y'a sɔrɔ a y'u kunnafoni, k'a fɔ k'a bɛ sɛ ka bɛn sufɛla ma ; kira ka bàlilɪ kama o la kisi ni nɛɛma b'a ye,

Abudulahi den jabiri ko Ala dipɛna u fila ma:

«مَهَي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَطْرُقَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ لَيْلًا»

<< Kira ye bàlilɪ kɛ cɛ k'a somɔgɔw ka da kɔnkɔn sugengen fɛ >> ⁽³²⁾,

O gundo dɔ ye kuma wɛrɛ min b'o kɔkɔrɔdon :

«حَتَّى تَمُتَّ شَيْطَانُ الشَّعِثَةِ، وَتَسْتَحِدَّ الْمُغِيبَةَ»

<< fo a k'a kunsigi pɛpɪ ⁽³³⁾, k'a dogoyɔrɔw lasaniya ⁽³⁴⁾, >>

Ani dɔwɛrɛ la:

(31) Musilimu y'a màfile, (715) jàte la.

(32) (kunsigi nagasalen): min famana tulu ni pɛpɪni ma, wa (nɛgetigeda): nɛge labaarali Wa (tununen): min furumuso famana a ma.
Musilimu ka gafe walawalalen jɛfɔ - asibahani ka (k292).

(33) Nasai y'a màfile (9099) jàte hake la.

(34) Musilimu y'a màfile, (715) jàte la.

«يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَطْرُقَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ لَيْلًا، يَتَخَوَّنُهُمْ أَوْ يَلْتَمِسُ عَثْرَاتِهِمْ».

<< Ala ka ciden ye bàlilì kɛ cɛ ka cun a ka denbaya
kan sugengen fɛ k'u sɛgesɛge wali k'u dɔdɔli >> ⁽³³⁾.

**A kànunendo segin baa ye ka bɔ taama
la a k'a daminɛ Misìri la min ka surun a
la ka jɔ fila seli o kɔnɔ;**

kira ka baara kama Ala ka seli ni kisi b'a ye.

(35) Musilimu y'a màfìle, (2428) jàtè la.

A kànunendo segin baa ye ka bɔ taama la a k'a damine Mìsìrì la min ka surun a la ka jɔ fila seli o kɔnɔ; kira ka baara kama Ala ka seli ni kisi b'a ye.

A kànunen do taamaden ye n'a seginna ka bɔ taama la a ka makaya denmisenninw bolo a ka du kɔnɔtaw ni siijɔgon denw, wa a ka jumanya ke u ye n'u y'a kunben, a mine na abasi den na Ala dipena u fila ma a ko : tuma min kira nana Makan abuduli mutalibi à kabila den ugoyilamata nana a kunben a ye kelen bila a je ka dɔyi bila a kɔ. Jafar den abudala ko Ala jenna a ma :

"كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ تُلِّقِي بِنَا، قَالَ: فُتِّلَقِي بِي وَبِالْحَسَنِ أَوْ بِالْحُسَيْنِ، قَالَ: فَحَمَلَ أَحَدَنَا يَدَيْهِ وَالْآخَرَ خَلْفَهُ حَتَّى دَخَلْنَا الْمَدِينَةَ."

"Kira tun kera neema ni kisi b'a ye n'a bɔra taama yɔɔ la an be t'a kumbɛ, ne be t'a kumbɛ ani hasani wali Huseni a be an dɔlakelen t'a bolo la ka dɔ bamu a kɔ la fo an ka don Madina kɔnɔ" ⁽³⁶⁾.

Sàma kànunen do silameya la, bawo a be dusukun nisɔndiya ka kɔniya wili, a mineni fana kànunnen do,ani ka do t'a la, a lasegini bàlilen do ni sariya sɔsɔ tɛ;

o de koson kira ko neema ni kisi b'a ye :

«تَهَادُوا تَحَابُّوا».

<< A ye jɔgon fisirijɔgɔnya (kado) a be kànu sinsin>> ⁽³⁷⁾.

Fisiri ye jɔgonmine sinsili sababu ye silamew ni jɔgonɛ. ⁽³⁸⁾

(36) Bayihaqi y'a màfile ka bɔ a ka sunna gafe kumbaba la (11946) jàte hake la.

(37) Tɔbarani y'a màfile a ka gafe mankan kɔnɔ, (97) jàte la.

(38) Fisiri : kado

Ni taamaden seginna a ka dugu la a kànunen do a ka sumusumuli kɛ;

o min sàbàtira kira ka sahabaw la Ala ka seli ni kisi b'a ye i na fɔ anasi b'a fɔ Ala dijɛna a ma:

**"u tun kɛra n'u ye ɲɔɲɔn ye u bɛ
ɲɔɲɔn fo, wa n'u bɔra taama la u bɛ
ɲɔɲɔn sumusumu" ⁽³⁶⁾.**

Seli ni kisi bɛ an ka Nabijuman Mamadu kan.

(36) Bukari y'a màfile, jàte (3116) la, ani Musilimu (100) jàte la.

Index

Taama ladabuw n'a kitiw	3
A folo: Taama ladabuw	4
A filanan : sanuya taama sira fe	1 8
A sabanan : seli surunya kitiw taama sira la :	2 2
A naaninan: sekini ladabuw ka bo hiji ni umura la walima taama	2 6

تعرف على الإسلام

بأكثر من 100 لغة

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

ترجمات متقنة للأحاديث
النبوية وشروحها بأكثر من
لغة (60)

بيان الإسلام
byenah.com

مواد منتقاة للتعريف
بالإسلام وتعليمه بأكثر
من (120) لغة

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

ترجمات متقنة لمعاني
القرآن الكريم بأكثر من
لغة (75)

موسوعات وخدمات إسلامية باللغات
s.islamenc.com

للمزيد
من المواقع الإسلامية
بلغات العالم

مناخ الإسلام
islamcontent.com

مواد إسلامية متنوعة
وشاملة بأكثر من (125)
لغة

ضيوف الرحمن
hajjumrh.com

مواد منتقاة للحجاج
والمعتمرين والزوار
بلغات العالم

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

ضيوف الرحمن
hajjumrh.com

